

Eirik Elder

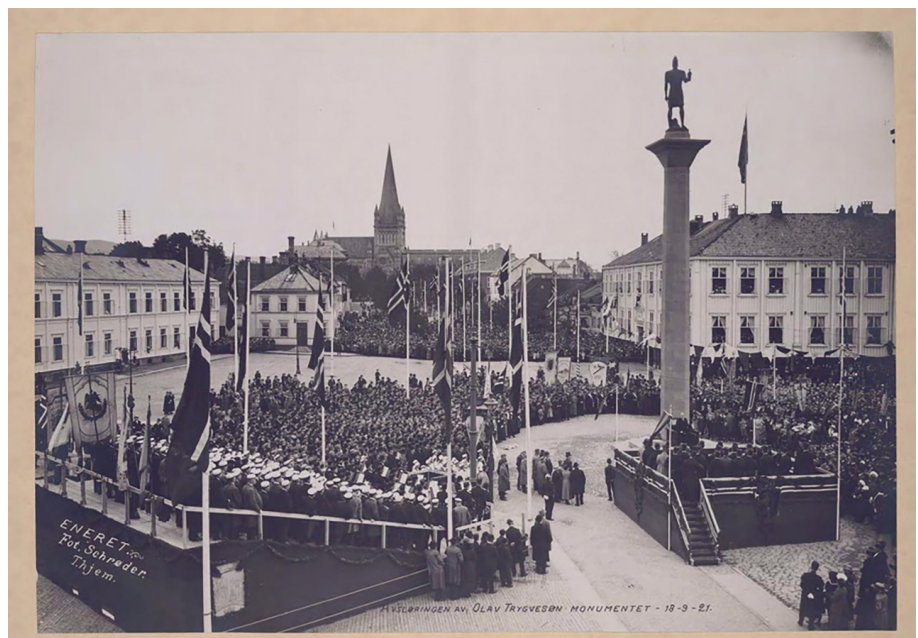
Olav Tryggvason

Trondheims Midtpunkt

Bacheloroppgave i Bachelor i Historie

Veileder: Britta Kägler

Mai 2019

Eirik Elder

Olav Tryggvason

Trondheims Midtpunkt

Bacheloroppgave i Bachelor i Historie
Veileder: Britta Kägler
Mai 2019

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for historiske studier

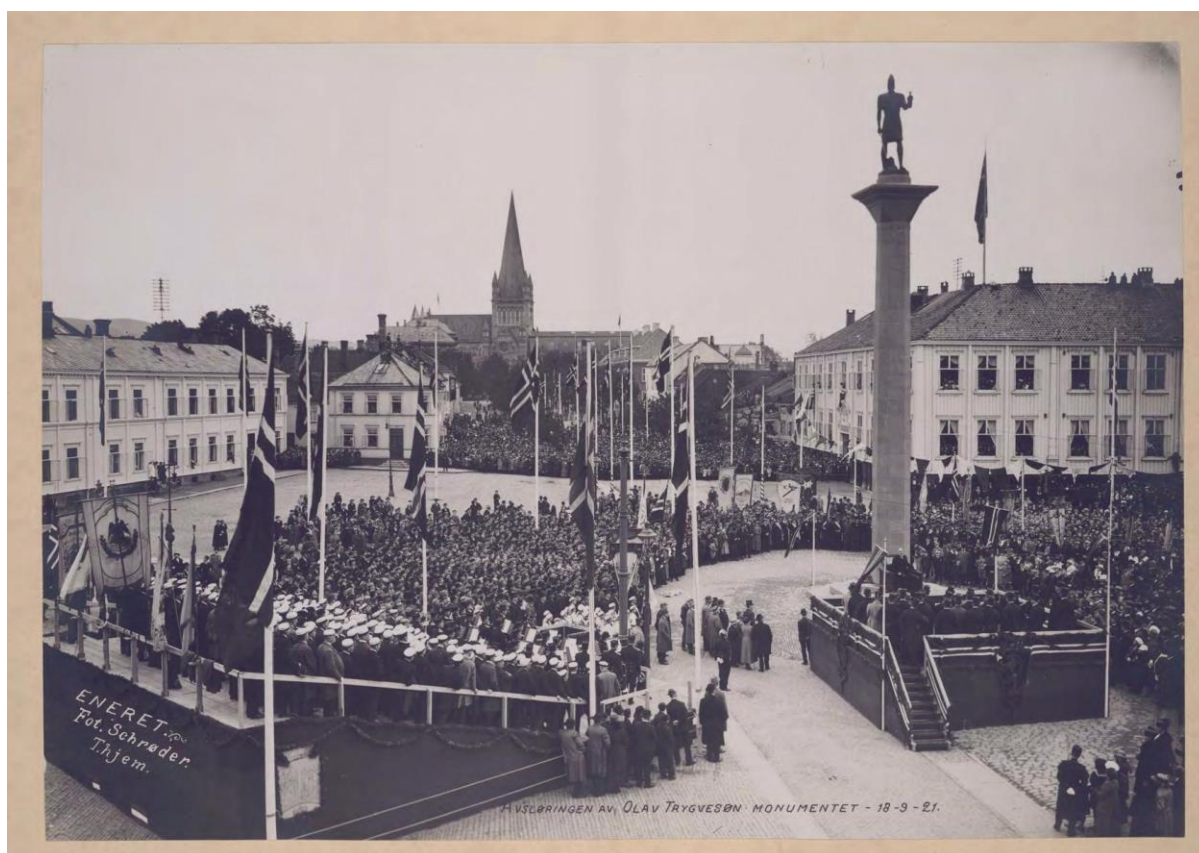

Innholdsfortegnelse

INNLEDNING	1
METODE	3
Valg av kilder	3
Tekstanalyse	4
Primærkilder	5
Referanser	6
Sammenligning	6
TEORETISK GRUNNLAG	7
Monumenter	7
Identitet	7
Historie som fortelling	8
Norge i 1917-1921	9
ANALYSE	11
Dyre Halse	11
Konkurransen	11
Wilhelm Rasmussen	12
Fremstillingen	12
Den offentlige debatten	13
Karikatur	14
Konflikt	15
Fortellinger og forestillinger om Olav Tryggvason	16
DRØFTING	19
Identitet	19
Personlige agendaer	21
OPPSUMMERING	25
LITTERATURLISTE	26

INNLEDNING

Sammen med Nidarosdomen er Olav Tryggvason-monumentet utvilsomt en av Trondheims viktigste og mest gjenkjennbare attraksjoner. Slik jeg ser det er det vanskelig å se for seg byen uten monumentet og når jeg bestemte meg for å skrive en oppgave om et monument i Norge ble det fort klart at Olav Tryggvason-monumentet tilbyr mye rom for fordypning. Plassert midt i byens hjerte raver statuen av byens grunnlegger 18 meter over bakkenivå. Monumentet ble avduket høsten 1921 og den nesten 1000 år gamle høvding-kongen avbildes på stoisk og jordnært vis. Monumentet representerer en stor symbolverdi for Trondheim by og dens innbyggere og har fått en viktig plassering i byen, både fysisk og følelsesladd.

Bilde hentet fra Halse, 1934

Ved starten av semesteret var jeg interessert i å finne ut mer om bakgrunnen til dette monumentet og bestemte meg for å undersøke dets opprinnelse. I denne oppgaven har jeg derfor valgt å undersøke de avgjørelsene og offentlige debattene som bidro til å skape den formen og presentasjonen Olav Tryggvason-monumentet fikk ved sin ferdigstilling i 1921. Problemstillingen min for denne oppgaven blir som følger: Hvilke ulike faktorer bidro til å påvirke etableringen av Olav Tryggvason-monumentet i perioden fra 1917 til 1921?

Interessen min for dette temaet våknet først opp i løpet av et utvekslingssemester i Roma hvor jeg fordypet meg i de egyptiske obeliskene og keisersøylene som befinner seg på viktige knutepunkter rundt om i byen. Gjennom historien har disse monumentene vært brukt til svært forskjellige formål og de er en viktig kilde til felles identitet, ikke bare i Roma, men også i mange andre deler av verden som Egypt, Frankrike, England og USA.¹ Når jeg kom tilbake til Norge ønsket jeg å lære mer om slike søylemonumenter og bestemte meg så for å skrive min bacheloroppgave om Olav Tryggvason-monumentet.

Gjennom litt leting arkiver fant jeg en mengde med avisartikler og dokumenter som omhandler bestillingen, planleggingen og fremstillingen av, samt den offentlige debatten rundt monumentet. Av disse kildene har jeg særlig valgt å trekke frem og belyse et samleverk av Dyre Halse fra 1934.² Samleverket består av avisutklipp og andre dokumenter hvor hovedtemaet er Olav Tryggvason-monumentet fra omkring 1917 til monumentet ble ferdigstilt i 1921.

Ved å ta i bruk disse avisutklippene i samspill med andre kilder fra perioden og trekke dem frem i en moderne historisk forståelse ønsker jeg å bygge en tydelig historisk fortelling om monumentets opprinnelse. Jeg har deretter forsøkt å drøfte rundt hvordan forskjellige aspekter i denne fortellingen hadde påvirkning på oppstillingen av monumentet.

---

¹ Curran, Grafton, Long & Weiss, 2009: 7

² Halse, 1934

METODE

I denne oppgaven ønsker jeg å belyse hvilke ulike faktorer som bidro til å påvirke etableringen av Olav Tryggvason-monumentet i perioden fra 1917 til 1921. Fremgangsmåten min for å gjøre dette er å trekke frem primærkilder fra perioden, hovedsakelig i form av avisartikler og andre dokumenter om etableringen av monumentet. Jeg har gjort et utvalg av de kildene jeg har samlet inn, for så å gjennomføre en tekstanalyse av aktuelle kilder som belyser problemstillingen. Dette arbeidet har gitt meg innsikt i omstendighetene rundt selve prosessen bak skapelsen av monumentet, samt den offentlige diskursen som tok sted.

I tillegg til disse primærkildene har jeg tatt i bruk mer moderne litteratur om perioden, samt teorier om nøyaktig historiepraksis. Jeg har også trukket inn mine egne erfaringer fra tidligere opplevelser, blant annet med arbeid rundt monumenter i Roma. Summen av dette skaper grunnlaget for min drøfting og svaret på problemstillingen. For å strukturere oppgaven har jeg valgt å presentere den i fem deler ved; metode, teoretisk grunnlag, analyse, drøfting og oppsummering. Derfor vil jeg gi en kort forklaring på hva jeg legger i disse fem delene.

Videre i metodedelen forklarer jeg de valgene jeg har tatt i kildene. Det teoretiske grunnlaget består av mine beskrivelser av sentrale begrep innen historisk praksis som jeg har vurdert som relevante for oppgaven. Jeg har også inkludert en kort oppsummering av tilstanden i Norge i den aktuelle perioden 1917-21. I analysedelen redegjør jeg for de funnene jeg har gjort meg i kildene og presenterer dem i en kronologisk rekkefølge. Hensikten med dette er å skape en oversiktlig fortelling om Olav Tryggvason-monumentets tilblivelse slik den presenteres i kildene. I drøftingsdelen tar jeg utgangspunkt i funnene fra analysen for å belyse hvordan identitetsbegrepet og personlige agendaer i samtiden var med på å forme monumentet i perioden. I oppsummeringen redegjør jeg for det jeg vurderer som de mest sentrale funnene i denne studien, og viser hvordan de var viktige for etableringen av monumentet.

Valg av kilder

Jeg har basert denne oppgaven hovedsakelig på innsamling, samt analyse av kilder i form av avisartikler og andre dokumenter fra den aktuelle perioden. De primærkildene jeg har tatt i bruk er hentet fra nasjonalbiblioteket.no hvor kildene er digitaliserte, eller fra Statsarkivet i Trondheim hvor kildene jeg har tatt i bruk er fysiske. På Statsarkivet i Trondheim fant jeg

Dyre Halses samleverk med tittelen «Olav Trygvessøn-monumentet og dets oprindelse: documenter m.v. samlet I forbindelse med monumentets tilblivelse».³ Slik jeg ser det har dette samleverket vist seg å gi et konsist og godt overblikk over prosessen bak monumentets skapelse. Mange av kildene jeg tar i bruk er derfor hentet fra dette samleverket.

Tekstanalyse

Når jeg i løpet av arbeidet med denne oppgaven har vært nødt til å begrense og velge en tilnærming til kildene, har jeg valgt å gjøre dette i henhold til Teemu Ryymins teori om å arbeide med tekstanalyse som en historiker.⁴ Jeg har valgt å legge fokus på Ryymins konsepter om tekst og kontekst, samt tekster som representasjoner og diskurser. Ved å ta i bruk disse lesemåtene ønsker jeg å gi et konstruktivt grunnlag for min analyse av kildene.

Med tekst og kontekst som en lesemåte, mener Ryymin at tilnærmingen man har til en tekst kan baseres på de spesifikke sammenhengene teksten kan forstås i forhold til. Som Ryymin viser kan derimot dette gjøres på flere forskjellige måter. Jeg har valgt å vektlegge den kulturelle/sosiale konteksten slik den utarter seg i kildene mine.⁵ Denne lesemåten vektlegger ifølge Ryymin de kulturelle, sosiale, institusjonelle og politiske forholdene som ofte ligger bak enhver tekst. Ved å analysere teksten på en slik måte kan man med andre ord lære mer om hvordan den har blitt farget av hensiktene og forestillingene til forfatteren og de grupperingene han eller hun representerer eller er en del av. I denne oppgaven ønsker jeg med dette å skape et overblikk over hvordan de forskjellige skrivemåtene til avisredaksjoner og journalister har blitt farget av de sosiale kravene og forventningene de ble stilt ovenfor fra sine medarbeidere og lesere i samtiden.

Den andre fremgangsmåten for tekstanalyse jeg har valgt å ta utgangspunkt i går ut på at teksten i seg selv kan sees som en del av den historiske perioden den stammer fra. Dette kaller Ryymin for; tekster som representasjoner og diskurser:

«Vi kan velge å betrakte tekster som historiske begivenheter i seg selv, snarere enn som resultater av begivenheter utenfor teksten selv, og spørre hva som har *muliggjort*

---

³ Halse, 1934

⁴ Melve & Ryymin, 2018: kap. 5

⁵ Melve & Ryymin, 2018: 54-55

en tekst, samt hva og hvordan teksten *iverksetter*. [...] De kan blant annet fortelle oss noe om hvordan verden har blitt tilskrevet mening gjennom språket.»⁶

I forbindelse med denne oppgave er en slik tilnærming hensiktsmessig for å forstå koblingen mellom presentasjonen av Olav Tryggvason i tekstene fra 1917-1921, og det bildet folk hadde av han i sitt kollektive minne. Det er relativt trygt å gå ut fra at de aktuelle tekstenes presentasjon av, og folks forestillinger om Olav til en viss grad var i konsensus med hverandre. Derfor kan skildringene i avisutklipp og andre dokumenter gi oss et generelt innblikk i de kollektive minnene som eksisterte rundt kongen på tiden og sådan gi oss en forståelse av hvordan Olav Tryggvason-monumentet ble til.

Primærkilder

Når jeg har arbeidet med å oppsøke og analysere kilder for denne oppgaven har jeg gjort dette med den hensikt å skaffe meg et helhetlig blikk over fortellingen om Olav Tryggvason-monumentets opprinnelse. Ryymin skriver at en historiker som skal analysere kilder alltid må tolke, eller lese teksten på bestemte måter for at informasjonen skal kunne brukes. I tillegg sier han at lesemåten man tar i bruk i en historisk tekstanalyse bør bestemmes ut fra problemstillingen man har ovenfor materialet.⁷

Gjennom en slik lesemåte har kildevalget mitt den fordelen at avisutklippene tilbyr et innblikk i den offentlige debatten rundt monumentets fremstilling. I tråd med Ryymins teori om tekster som representasjon og diskurs kan disse derfor tolkes som en av faktorene i historien. Kildene kan etter min vurdering derfor brukes til å skape en forståelse av de avgjørelsene som ble tatt i perioden ovenfor Olav Tryggvason-monumentet.

Svakhetene ved denne kildebruken bør derimot nevnes. Avisartiklene har ofte liten grad av objektivitet og nøytralitet. Aviser har som regel bestemte agendaer, som ofte er politiske, og de ønsker å presentere sakene de rapporterer på en måte som fremmer deres politiske ståsted. I tillegg til dette er kildene også farget av sin samtid og deler av dem vil dermed være lite meningsfylt eller ganske uinteressant for en moderne leser. Derfor har jeg gjort et utvalg fra

---

⁶ Melve & Ryymin, 2018: 57

⁷ Melve & Ryymin, 2018: 45

de kildene jeg har samlet og vil kun presentere det jeg har vurdert som aktuelt for problemstillingen i analysedelen.

Referanser

En annen svakhet ved innhenting og analyse av empiri fra gamle aviser, og da særlig fra et samleverk som Halses⁸ er det at nøyaktig referering noen ganger kan være en utfordring. Det aktuelle samleverket er ikke markert med sidenummer og mange av avisutklippene mangler både forfatternavn og sidetall i avisen. I noen tilfeller er det heller ikke dokumentert noen overskrift for artiklene. Halse var derimot heldigvis nøye med å markere utklippene med navnet på avisen de er hentet fra og publiseringsdatoen. I tillegg til avisutklippene har jeg tatt i bruk andre dokumenter slik som brev, invitasjoner og programmer hvor nøyaktig referering også kan være vanskelig av stort sett samme årsaker.

Der hvor jeg i min tekst referer til dokumenter med ukjent tittel vil jeg gjøre dette klart i fotnotene. Dersom forfatteren er ukjent vil jeg markere dette med «Anonym» hvor jeg ellers ville inkludert forfatternavnet i mine referanser. Sidetall vil ikke inkluderes i og med at Dyré Halses samleverk ikke har sidetall.

Sammenligning

Som en del av analysedelen vil jeg trekke frem likhetstrekk mellom primærkildene fra 1917-1921 og mer moderne skildringer av historien om Olav Tryggvason. Hensikten med en slik sammenligningen er å understreke de særpregene som kjennetegner forestillingene og fortellingene rundt Olav Tryggvason i perioden.

---

⁸ Halse, 1934

TEORETISK GRUNNLAG

For å svare på min problemstilling på en god måte vil jeg først trekke frem noen teoretiske rammer som jeg vurderer som viktige ovenfor temaet. Det teoretiske grunnlaget jeg har vurdert som mest hensiktsmessig ovenfor oppgaven er fagbegreper som monument, identitet og historie som fortelling. I tillegg har jeg inkludert skildringer om tilstanden i Norge i den aktuelle perioden her for å demonstrere et eksempel av hvordan kildenes samtid kan forstås i dag. Jeg har med andre ord valgt å fokusere på disse bestemte faglige begrepene innenfor historiefeltet for så å bruke dem i tolkningen av funnene mine i kildene.

Monumenter

Hva er egentlig et monument? Ifølge Kvande & Naastad kommer begrepet fra det latinske *moneō* og er tilknyttet det å minnes fortiden samtidig som det tilråder å følge bestemte dyder.⁹ Monumenter fungerer dermed som et slags didaktisk medium mellom fortidens personer og hendelser, samt nåtidens forståelse av dem. Med andre ord har de som hensikt å presentere en bestemt historie om fortidens store begivenheter og helter. Når monumenter reises eller rives er det den styrende samfunnsordenen og dens ønskede presentasjon av fortiden som bestemmer hvilken form og symbolikk monumentet får.

Med andre ord brukes monumenter som et verktøy for å stadfeste et regimes makt, samt de dydene og verdiene som anses som viktig for regimet.¹⁰ Slik brukte de egyptiske faraoene obelisker og pyramider for å knytte sitt navn og regime opp mot sol guden Ra, og alle de assosiasjoner som fulgte med. Og på samme måte kan man se at Olav Trygvasson-monumentet blir ilagt verdier som et norsk nasjonalsymbol for de kristne verdiene og den norske vikingarven.

Identitet

Mennesker har ifølge Stugu et generelt behov for å stadfeste sine minner om egne røtter på en slik måte at de kan si seg stolte av sitt eget opphav.¹¹ Dette skjer ved at en person skaper seg visse forestillinger om de personer og hendelser fra fortiden som ansees å ha spilt en avgjørende rolle for at personen eksisterer i dag, og som det individet han er. Med forestillinger menes her at fortellingene og tolkingene rundt enhver historisk begivenhet vil

---

⁹ Kvande & Naastad, 2013: 236

¹⁰ Stugu, 2008: 93

¹¹ Stugu, 2008: 25

være svært varierte basert på personens og samtidens behov. Gjennom denne prosessen defineres hva som kjennetegner personens identitet. På samme tid vil identiteten slå fast hva som skiller personen fra alle andre som ikke deler hans forestillinger og minner.

Når en gruppe mennesker samler seg rundt det samme narrative for slike forestillinger skapes det et sett med kollektive historiske minner. Da dukker det opp en felles identitet som er basert på en felles aksept av disse forestillingene. Slike felles identiteter kan ha varierende omfang og består av alt fra en slekts eller et lokalsamfunns felles identitet til en nasjonal eller kulturell identitet. I følge Stugu vil ethvert menneske opparbeide seg mange forskjellige identiteter gjennom livet som individet så vil ta i bruk etter behov.¹²

Historie som fortelling

For at historien skal være meningsfull for oss må den nødvendigvis ta form av en fortelling. Dersom dette ikke gjøres blir historien kun en endeløs oppramsing av fakta og hendelser fra fortiden, uten noen tilsynelatende form eller sammenheng.¹³

Som enhver form for fortelling setter dermed historien en del krav til den som ønsker å formidle den på en god måte. Fortelleren, i dette tilfellet historikeren, må da gjøre en rekke valg som av natur vil være subjektive og betinget av hans samtid, personlighet og utdanning. Historikeren må derfor gjøre et utvalg av hvilke kunnskaper om fortiden som skal formidles og i hvilken rekkefølge de skal presenteres. Han skaper på denne måten en narrativ dramaturgi med hensikt i å gjøre historien tilgjengelig for de påtenkte mottakerne.

Dette utvalget gjør seg særlig synlig om man for eksempel sammenligner to historiske fortellinger som beskriver en bestemt hendelse eller periode. Fortellingene kan ha opphav i svært forskjellige tider og de kan være tiltenkt helt forskjellige mottakere. Dette vil også føre til at historien gjengis på meget ulike måter. Senere i denne teksten skal jeg se videre på dette ved å analysere og sammenligne flere slike fortellinger om Olav Tryggvason fra forskjellige tidsperioder.

---

¹² Stugu, 2008: 38

¹³ Kvande & Naastad, 2013: 162

Norge i 1917-1921

For å forstå Olav Tryggvason-monumentet som en historisk gjenstand er det viktig å ha en viss forståelse for de økonomiske, sosiale og politiske tilstandene som rådet i Norge i perioden rundt monumentets etablering. Den aktuelle perioden fra 1917 til 1921 innebærer slutten av den første verdenskrigen, i tillegg til å være en del av det som regnes som mellomkrigstida. Det var på denne tiden harde økonomiske kår i mange deler av verden.¹⁴ Dette påvirket også Norge og perioden er preget av matmangel. I følge Stugu ble det innført rasjoneringer på flere matvarer mellom 1917 og 1918 og staten måtte jobbe hardt for å holde matprisene lave nokk til at folket ikke sultet.¹⁵

Fra et politisk ståsted var det også mye som skjedde i Norge i årene rundt 1920.

Arbeiderbevegelsen og bondebevegelsen fikk større omslutning i perioden og de ønsket begge økt innflytelse i den økonomiske og kulturelle politikken i landet.¹⁶ De tilstandene som rådet i Norge har utvilsomt vært viktige for monumentets etablering. Hvorfor valgte Trondheim å bruke så mye penger på å bygge et monument akkurat på denne tiden? Kanskje de arbeidsplassene og den fellesskapsfølelsen et slikt prosjekt skaper lå som viktige grunner bak monumentets etablering?

---

¹⁴ Stugu, 2012: 49

¹⁵ Stugu, 2012: 49

¹⁶ Stugu, 2012: 52 & 58

ANALYSE

Gjennom oppsøking og leting i kilder har jeg forsøkt å vise et bredt grunnlag for min beskrivelse av de faktorene som bidro til etableringen av Olav Tryggvason-monumentet. Ut ifra dette vil jeg her presentere de funnene jeg har gjort meg i kildene, og som jeg har vurdert som de mest relevante. Resultatene av min kildeanalyse har jeg valgt å fremstille i kronologisk rekkefølge ut fra deres plassering i prosessen bak monumentets etablering.

Dyre Halse

Dyre Halse var en velstående kjøpmann som opprinnelig kom fra Nordmøre. Han bosatte seg i Trondheim og anså byen som sitt hjem for store deler av livet sitt. I løpet av perioden fra 1917 til 1921 samlet han inn store mengder av avisartikler hvor Olav Tryggvason-monumentet ble nevnt og lagde ett samleverk som dokumenterer prosessen bak monumentet. I innledningen til samleverket forteller han om årsaken for at hans forslag om å få bygget, samt avgjørelse rundt å betale for, et minnesmerke for Trondheims grunnlegger.¹⁷ Han beretter om en reise som tok han gjennom Danmark og Sverige i 1916 sammen med sin kone. Her beskriver han Stockholm og Gøteborgs mange monumenter og sammenligner det med Trondheim mangel på dette området. Han påpeker at særlig de svenske byene har flere monumenter som er dedikert til deres gamle stormenn og grunnleggere, mens Trondheim ikke har noen slike monumenter. Viktigheten for historiske symboler og identitet for Halse er klar og tydelig i hans kritikk av trondheimernes tilsynelatende mangel på det:

«Jeg kan ikke nekte for at jeg ærgret mig og fölte mig skamfuld paa mine bysbarns vegne, over saadan likegyldighet likeoverfor vore historiske minder.»¹⁸

Konkurransen

I løpet av det følgende året (1916) kom Halse i prat med Trondheims borgermester Hans Bauck om Trondheims manglende markering av sin grunnlegger, og det ble bestemt at Halse skulle betale for oppsettingen av et monument for Olav Tryggvasson på torget i Trondheim. De bestemte at det skulle holdes en konkurranse for å finne det beste og mest passende konseptet for monumentet, noe som ikke har vært uvanlig for slike prosjekter.¹⁹

---

¹⁷ Halse, 1934: Innledning

¹⁸ Halse, 1934: Innledning

¹⁹ Bauck, 1917: Program for konkurranse hentet fra Halse, 1934

Konkurransen skulle ha en skandinavisk jury som skulle gi siste ord om hvilken utforming monumentet skulle få. I Januar 1917 ble det sendt ut invitasjon for norske kunstnere og arkitekter til å levere utkast for monumentet som skulle koste omkring 50 000 kroner, hvilket tilsvarer omkring 1,7 millioner kroner i 2019.²⁰ Premiesummen for konkurransen lå på 5 000 kroner og juryen bestod av en dansk og en svensk billedhugger, samt en dansk arkitekt. I trondheimsavisen Dagsposten påpeker jurymedlemmet Kai Nielsen at Norge har relativt få anerkjente billedhuggere, men at en konkurranse som denne forhåpentligvis vil gi de ukjente talentene rom for å vokse.²¹

Wilhelm Rasmussen

Konkurransen resulterte i at billedhuggeren Wilhelm Rasmussen vant med sitt bidrag kalt «Kors og sverd».²² Rasmussen var allerede blitt en noe anerkjent kunstner på den tiden, men for ettertiden er han en nokså kontroversiell karakter. Dette kommer hovedsakelig av hans NS-medlemskap og arbeidet hans med oppstillinger av nazimonumenter som NS-bautaen på Stiklestad under 2. verdenskrig. Etter krigen ble han dømt for landsforræderi på grunn av dette.²³ I 1917 var derimot okkupasjonens grusomheter utenkelige og Rasmussen var anerkjent for sitt arbeid på Nidarosdomens utsmykninger. I drøftingsdelen av oppgaven vil jeg komme tilbake til kontroversen rundt Rasmussen og hvilken effekt dette kan ha hatt på Olav Tryggvasson-monumentets etablering og ettermæle.

Fremstillingen

Rasmussens bidrag bestod av en modell som i all hovedsak presenterte monumentet slik det ble ferdigstilt og er å se på torget den dag i dag. Statuen av Olav Tryggvason er for seg selv tre og en halv meter høy og avbilder vikingkongen som en relativt alminnelig middelalderkriger. Den simple avbildningen av kongen er ment for å konnotere til nordmennenes jordnære opprinnelse samt å presentere kongen på et realistisk vis uten noe særlig tilgjort prakt. I hendene holder statuen et sverd og et nattverdkar med kors og ved statuens føtter ligger det avkappede hodet til tordenguden Tor.²⁴

---

²⁰ Inflasjonsberegning hentet mai 2019 fra <https://www.smartepenger.no/kalkulatorer/939-inflasjonskalkulator>]

²¹ Nielsen, 12.01.1917: Dagsposten, hentet fra Halse, 1934

²² Anonym, 28.06.1917: Nidaros, hentet fra Halse, 1934

²³ Kvande & Naastad, 2013: 234

²⁴ Grønli, 2001: 7

Alt dette var ment til å symbolisere Olav Tryggvasons rolle som kriger og en kristen misjonskonge i opposisjon mot den hedenske tro. Statuen står oppreist på en høy søyle på 14,5 meter, og der den er plassert midt i byens sentrum vokter den utover Trondheimsfjorden og Munkholmen. Effekten av dette må utvilsomt ha vært slående i 1921 ettersom høyden på bebyggelsen i byen i snitt var betraktelig lavere enn i dag.

Den offentlige debatten

Klas-Göran Karlsson og Ulf Zander skriver at monumenter bidrar til å produsere og forme kollektive minner. På samme tid har de funksjonen som et medium for å prosjektere disse kollektive minnene ut til omverdenen.²⁵ Derfor spiller monumenter ofte en viktig rolle for formingen av et felles identitetsbegrep. Det bør heller da ikke være noen overraskelse at enhver dialog rundt slike monumenter vil inneholde sterke meninger og et høyt engasjement.

Selv om de offisielle planene for Olav Tryggvason-monumentets fremstilling og plassering var klare allerede i 1917 viser det seg at flere av Trondheims innbyggere ønsket å ytre sine meninger om hvordan Olav Tryggvason burde markeres. Ved å følge diskusjonen i avisene frem til avdukingen i 1921 kan man skaffe seg en oversikt over hvilke forestillinger og krav folk hadde til monumentets oppstilling.

En av disse diskusjonene kommer i kildene frem i form av en anonym skribent som sendte inn ett innlegg til Adresseavisen omkring et halvår før monumentet ble reist. Han stiller seg kritisk til monumentets høyde, plassering og symbolikk og påstår at flere av byen innbyggere deler hans syn på saken. Et av skribentens hovedargumenter bestod i at monumentet ville blokkere utsikten i Munkegata og Kongens gate, og dermed ødelegge Trondheim sentrums helhetlige bilde. Han foreslår heller å plassere en lavere statue eller fontene på torget:

«Det er bra nok at faa et monument eller en fontæne paa torvet, men det burde være et lavt monument, som ikke ødelægger perspektivet.»²⁶

Videre påpeker skribenten at han mener presenteringen av Olav Tryggvason som en «søylehelgen» er ubegrunnet i historien og foreslår at en slik presentasjon ville passet bedre

---

²⁵ Karlsson & Zander, 2009: 129

²⁶ Anonym, 28.04.1921: Trondhjems Adresseavis, hentet fra <https://www.nb.no/>

om den ble plassert på Ravnkloa eller ved Bakke bru. Han avslutter så avisinnlegget med å skrive:

«Og find en plads til Olav Trygvessøn hvor vi kan glæde os over at se ham. Det kommer vi ikke til at gjøre paa torvet.»²⁷

Hvilket understreker den personlige verdien enkelte innbyggere la i byens estetiske profil.

Da gjennomføringen av Olav Tryggvason-monumentets oppreising allikevel ble fulgt som planlagt svarte Adresseavisens redaktør Frits Duus på kritikken i et lederinnlegg kun få dager etter monumentets avduking. Her anerkjenner Duus de bekymringene som var blitt reist, men avfeier dem som grunnløse i og med at monumentet, ifølge han, ikke hadde den fryktede effekten. Duus mente heller at:

«[...] nu når man ser søilen i hele dens frøie reisning og enkle linjeføring, viser det sig at kapitælet danner en harmonisk avslutning.»²⁸

Duus komplimenterer også Rasmussen for statuen som han mener representerer Olav Tryggvason på en så historisk korrekt måte som mulig med de tilgjengelige referansepunktene. Det kommer i innlegget tydelig frem at monumentet ifølge Duus står som et godt symbol for de kollektive minnene rundt vikinghøvdingen:

«Det virker som en levendegjørelse av vore største og bedste minder og maner saa veltalende som mulig frem den tid da Nidaros var Norges bankende hjerte.»²⁹

Karikatur

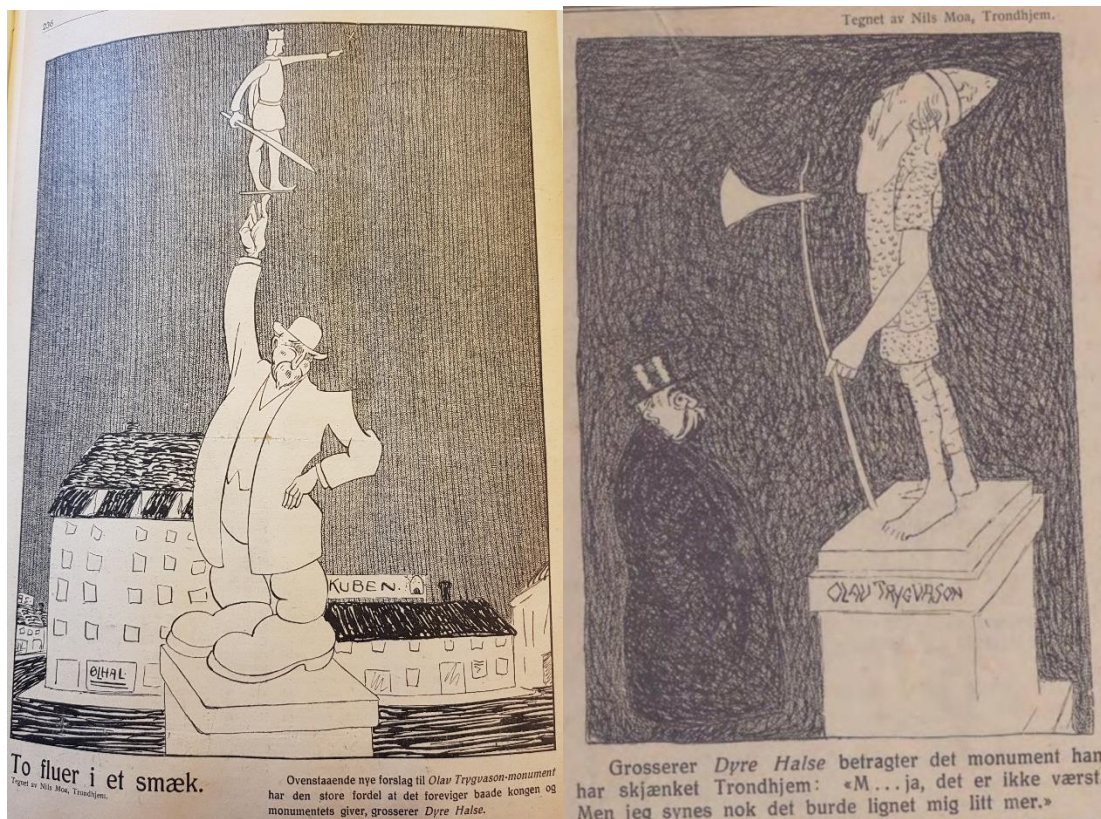
En annen form for kritikk som dukker opp en del i kildene er i form av karikaturtegninger rettet mot Dyre Halse og hans tilsynelatende gavmilde betaling av monumentet ut fra egen lomme. Enkelte så dette som et forsøk fra Halse på å få sitt eget navn knyttet opp mot Olav Tryggvason og ved å sette ting på kanten blir monumentet beskrevet som en glorifisert reklameplakat for kjøpmannen.

---

²⁷ Anonym, 28.04.1921: Trondhjems Adresseavis, hentet fra <https://www.nb.no/>

²⁸ Duus, 19.09.1921: Trondhjems Adresseavis, hentet fra <https://www.nb.no/>

²⁹ Duus, 19.09.1921: Trondhjems Adresseavis, hentet fra <https://www.nb.no/>

Bilder hentet fra Halse, 1934

Den ledende gruppen bak denne kritikken var vittighetsbladet Hvepsen som var en sosialdemokratisk, satirisk publikasjon som ofte stilte seg i opposisjon mot borgerskapet. Slik karikatur viser makten som legges i et monuments symbolske verdi og demonstrerer både mulighetene og et ønske om å dra nytte av denne makten samt en bevissthet og bekymring for at identitetssymboler kan utnyttes til å fremme personlige agendaer.

Konflikt

Jeg vil også trekke frem en konflikt som utspilte seg i media, mellom billedhuggeren Wilhelm Rasmussen mot kjøpmann Dyre Halse, borgermester Hans Bauck og stadskonduktør Johan Kristensen. Konflikten ble offentliggjort i flere av landets aviser og baserte seg på et avvik fra Rasmussens originale tegninger i monumentet slik det ble ferdigstilt. Det virker som det ble gjort endringer i målene og formen på kapitélet i søylen, eller den øverste plattformen hvor statuen skulle plasseres. Disse endringene ble visstnok utført for å sikre monumentets stødighet, men det virker ikke som at Rasmussen mottok noen tydelig beskjed om endringene på forhånd. Når han først så det endrede kapitélet skrev Rasmussen til Aftenposten

«Efter dette sendte jeg borgermester Bauck min protest og fralagde mig ethvert ansvar for opstillingen af stadskonduktørens kapitæl.»³⁰

I respons til dette skriver Kristensen at avgjørelsen ble tatt i samarbeid med erfarne ingeniører for å sikre monumentets stabilitet. Etter en viss stund dabbet konflikten av, men årsaken til at jeg ville nevne den her er for det faktum at Rasmussen etter konflikten fra sa seg ethvert medansvar for monumentet. Noe jeg mener er relevant for monumentets identitetsverdi og som jeg skal komme tilbake til i drøftingskapittelet.

Fortellinger og forestillinger om Olav Tryggvason

Ifølge Moseng er den historiske nøyaktigheten i sagaene om Olav Tryggvason usikker.³¹ Det er tydelig at de ble skrevet med det formålet å presentere Olav som den utvilsomme protagonisten i historien om den tidligste kristningsprosessen i Norge. For å forstå hvilken plass Olav Tryggvason hadde i det kollektive minnet til trøndere i 1921, og dermed forstå hvilke symbolverdier som ble tillagt monumentet hans, vil jeg undersøke måten disse sagaene ble tolket i 1921.

Jeg skal derfor nå trekke frem to skildringer om Olav Tryggvasons liv fra 1921 og sammenligne dem med historien slik den gjerne blir presentert i vår tid. Den første skildringen er hentet fra en avisartikkel av en ukjent forfatter som ble publisert i avisen *Uttrønderen* den 17. Mars 1921 med tittelen «Olav Tryggvason, Trondhjems bys grundlægger».³² Her fortelles historien om Olav Tryggvasons liv frem til han ankom Norge som erobrere.

Deretter vil jeg trekke frem en artikkel av den norske litteraturhistorikeren, professor Fredrik Paasche, som ble publisert i avisen *Nidaros* den 17. September 1921 med tittelen «Olav Tryggvason».³³ Paasche skriver om Olav Tryggvasons liv som høvdingkonge i Norge. Til sammenligning av disse to tekstene vil jeg bruke underkapittelet «Olav Tryggvasons kongedømme» i boken *Norsk Historie 1*³⁴ for å demonstrere en akademisk presentasjon av

---

³⁰ Rasmussen, 12.08.1921: *Aftenposten*, hentet fra Halse, 1934

³¹ Moseng, Opsahl & Sandmo, 2007: 69

³² Anonym, 17.04.1921: *Uttrønderen*, hentet fra Halse, 1934

³³ Paasche, 17.09.1921: *Nidaros*, hentet fra Halse, 1934

³⁴ Moseng, et al. 2007

historien. Jeg tar også i bruk Einar Rædergård's tekst om Olav Tryggvason fra Trondheims offisielle nettside for å vise en mer folkelig historisk representasjon av Olav.³⁵

De aktuelle tekstene fra 1921 «Olav Tryggvason, Trondhjems bys grunnlægger» og «Olav Tryggvason» har begge sterke nasjonalromantiske undertoner. Det nevnes at kildene til historien hentes fra sagaene, men utover dette presenteres fortellingen som stort sett den sanne historien. Det settes lite spørsmål ved Olavs rolle som direkte etterfølger av Harald Hårfagre og som Norges første kristne konge. I Uttrønderen beskrives han som:

«[...] en av Norgeshistoriens mest sympatiske djærve og ideale kongeskikkelser.»³⁶

Han trekkes videre frem i et godt lys ved:

«Olav Tryggvason er blant den norske ungdoms helte, væsentligvist paa grund av sine glimrende idrætter. Han var sportsmand og kristen – i sandhet en sund sjæl i et sundt legeme.»³⁷

I sterk motsetning til idealiseringen av Olav, blir hans motstandere beskrevet som feige og misunnelige bedragere i fortellingene fra 1921. Denne antagoniseringen av Olav Tryggvasons fiender bidrar til å styrke fremstillingen av han som en god og heltmodig konge.

I de mer moderne skildringene av Olav Tryggvasons liv stiller forfatteren i begge tilfeller seg adskillig mer kritisk til sagaene som historiske kilder. Rædergård nevner blant annet at legitimiteten bak Olavs påståtte slektskap til Harald Hårfagre er usikker og har vært mye diskutert.³⁸ Moseng tyder den motstanden Olav ble møtt med fra sine fiender som en naturlig motreaksjon til hans forsøk på å påtvinge befolkningen den kristne tro.³⁹

For videre sammenligning beskrives det av Paasche som en stor dyd å ha styrken til å stå ved sin sak til tross for motstand. Store deler av fortellingene fra 1921 om Olav Tryggvason handler om kristningsprosjektet hans. Til tross for dette eksisterte kristendommen i Norge

---

³⁵ Rædergård, hentet mai 2019 fra <https://www.trondheim.no/olav-tryggvason>

³⁶ Anonym, 17.04.1921: Uttrønderen, hentet fra Halse, 1934

³⁷ Anonym, 17.04.1921: Uttrønderen, hentet fra Halse, 1934

³⁸ Rædergård, hentet mai 2019 fra <https://www.trondheim.no/olav-tryggvason>

³⁹ Moseng, et al. 2007: 71

lenge før Olav Tryggvason ifølge Moseng, og han var heller ikke landets første kristne konge.⁴⁰

---

⁴⁰ Moseng, et al. 2007: 70

DRØFTING

Jeg skal nå belyse de faktorene som bidro til å påvirke etableringen av Olav Tryggvason-monumentet med utgangspunkt i det teoretiske grunnlaget for oppgaven og funnene som ble presentert i analysen. Min tilnærming til dette er å dele opp drøftingen i to kategorier. I den første kategorien argumenterer jeg for hvordan identitetsbegrepet har bidratt til å påvirke monumentet gjennom de historiske fremstillingene av Olav Tryggvason, samt gjennom den offentlige debatten rundt etableringen av monumentet. Kategori nummer to går ut på å se dypere på de personlige agendaene til to av nøkkelpersonene (Dyre Halse og Wilhelm Rasmussen) bak monumentets etablering. Gjennom å drøfte rundt dette ønsker jeg å vise hvordan deres ambisjoner og mål spilte en viktig rolle i sluttproduktet av monumentet.

Identitet

I denne kategorien ønsker jeg å belyse hvordan de historiske fortellingene om Olav Tryggvason hadde påvirkning på monumentet i tiden rundt dets oppføring. I tillegg har jeg i analysen vist til den offentlige debatten rundt monumentet som tok sted i 1921. Med utgangspunkt i Ryymins konsept om tekster som representasjoner og diskurser vil jeg behandle denne debatten som en del av historien om selve monumentet. Som Kvande og Naastad viser til når det gjelder historie som fortelling vil en effektiv fremstilling av fortiden måtte struktureres på bestemte måter basert på hensikten med fremstillingen. Gjennom denne prosessen skaper vi fortellinger som så endrer og utvikler seg over tid ettersom hensikten med å gjenfortelle dem endrer seg. Fokuset mitt i denne kategorien ligger derfor på:

- Den historiske fremstillingen av Olav Tryggvason i tilknytning til monumentet
- Den offentlige debatten rundt monumentet som en del av prosessen bak monumentet

Historien om Olav Tryggvason

I analysen har jeg vist til eksempler av hvordan historien om Olav Tryggvason ble fremstilt i 1921. Jeg har trukket frem noen særpreg i disse presentasjonene av historien ved å sammenligne dem med beretninger av den samme historien fra vår egen tid. Jeg merket meg særlig et høyt nivå av idealisering og heltedyrkelse i historien slik den ble fortalt i 1921. Slik jeg tolker det presenteres Olav Tryggvason her som en idealistisk og god kristen og en rettferdig konge som står som et forbilde på grunn av sin styrke, både i viljen og fysisk. Olav fremstår som det ideelle forbildet for trøndere og det norske folk. Jeg vurderer dette til å

reflektere et kollektivt behov for å styrke en felles identitetsfølelse. Ved å koble opp en slik fremstilling av Olav Tryggvason til monumentet kan det utfylle en rolle som knutepunkt for felleskapets kollektive minner om fortida. Anne Grønli skriver om monumenters rolle ovenfor samfunnet at:

«Den offentlige skulpturens viktigste oppgave har ofte vært å visualisere makt. I tillegg skal den skape fellesskapsfølelse og stedstilhørighet.»⁴¹

Det er viktigheten av denne fellesskapsfølelsen og stedstilhørigheten jeg vil argumentere for at blir vektlagt når historien om Olav Tryggvason ble gjenfortalt i forbindelse med monumentet i 1921. Med andre ord vil jeg si at fortellingen samt selve monumentet ble tildelt de verdiene som var nyttige for samfunnet gjennom den måten samtiden valgte å fortelle historien.

Gjennom sammenligningen min av fortellingene fra 1921 med fortellingene fra vår egen tid har jeg demonstrert hvordan fremstillingen av fortiden kan endre seg over tid. Dagens samfunn er forskjellig på mange måter fra det samfunnet som eksisterte i 1921 og det er andre idealer som vektlegges. Derfor blir historien presentert på en annen måte i dag enn den ble da. Jeg vil derimot påstå at Olav Tryggvason-monumentet enda spiller en viktig rolle som symbol for felles historisk identitet i Trondheim. Dette til tross for at de fortellingene som knyttes til det kanskje har endret seg.

Den offentlige debatten

Tidligere analyserte jeg den debatten som tok sted i trønderske aviser i 1921 rundt Olav Tryggvason-monumentets form og plassering. Kildene peker på at enkelte innbyggere var bekymret for at monumentet ville virke visuelt ødeleggende på byen. I tillegg har jeg vist til karikatur-tegninger som, slik jeg ser det var ment for å stille spørsmålstegn ved monumentets symbolikk og formål. Slik jeg ser det er denne typen kritisk debatt en vanlig del av enhver foreslått endring i det offentlige rom.

I dag pågår det ett oppussingsprosjekt på torget i Trondheim og i forbindelse med dette er det mange som har ytret meninger og bekymringer for eventuelle endringer av torgets form dette

---

⁴¹ Grønli, 2001: 2

vil medføre. Det er i dag, som det var i 1921, mange som føler en sterk tilknytning til torget som et samlepunkt for den trønderske identiteten. Det er dermed interessant å merke seg at et av de sentrale visjonspunktene som presenteres i rapporten for planene til det nye torget er at:

«Torvet skal støtte opp om byens identitet – både byens historie og fremtid»⁴²

Dette betyr blant annet at et av prosjektets hovedfokuser er å bevare historiske symboler slik som Olav Tryggvason-monumentet når det gjøres endringer på torget. Slik jeg ser det viser dette til at monumentet i dag er et viktig identitetssymbol som man ønsker å forvalte. For de som argumenterte mot oppstillingen av Olav Tryggvason-monumentet på torget i 1921 var det derimot andre historiske verdier som måtte beskyttes. Den kritiske forfatteren bak innlegget i Adresseavisen var blant annet bekymret for at monumentet skulle ha en negativ effekt på byens visuelle fremstilling og foreslo derfor å finne en annen plass for det.

Som jeg nå har vist ble derimot oppsettingen av monumentet gjennomført som originalt planlagt til tross for de kritiske holdningene som ble ytret i den offentlige debatten. Jeg vil derimot påstå at debatten utgjør en viktig del av historien om monumentets etablering. Dette er fordi debatten gir et interessant innblikk i de holdningene folk hadde til det offentlige rom. Den demonstrerer også hvordan disse holdningene kan være dynamiske og ofte endrer seg over tid. Det jeg håper å få frem her er hvordan monumentet har gått fra et bekymringsmoment for noen, til å bli et viktig symbol som man vanskelig kan forestille seg Trondheim by foruten.

Personlige agendaer

Med bakgrunn i kildene vurderer jeg det slik at drivkraften bak etableringen av Olav Tryggvason-monumentet i stor grad lå i hendene på noen sentrale enkeltpersoner som hadde hver sine ansvarsområder i prosessen. Jeg har valgt å fokusere på to av disse sentrale personene, Dyré Halse og Wilhelm Rasmussen, for å belyse deres rolle i monumentets skapelse samt eventuelle motivasjoner for deres deltakelse. Hensikten med dette er å diskutere rundt eventuelle påvirkninger de kan ha hatt på monumentet.

---

⁴² Hansen, 2015: 6

Ifølge Stugu har reisingen av monumenter tradisjonelt vært forbundet med demonstrasjon av makt.⁴³ Med utgangspunkt i dette og i kildene jeg har studert vurderer jeg det slik at reisingen av et monument som Olav Tryggvasons kan og vil bli brukt for å fremme egen person. For å belyse hvilke personlige agendaer man kan finne spor av i kildene rundt monumentet har jeg valgt å fokusere på de to personene:

- Kjøpmannen Dyre Halse
- Billedhuggeren Wilhelm Rasmussen

Som jeg ser det var disse to personene de mest innflytelsesrike for monumentets stiftelse. Jeg vil derfor belyse dem hver for seg og se på hvilke mulige personlige agendaer som fremstår i kildene, både slik de valgte å presentere seg selv og slik de blir fremvist av andre.

Dyre Halses agenda

Dyre Halse var mannen som satte fart i hele prosjektet rundt monumentet ved å foreslå, og å finansiere etableringen av et monument for Trondheims grunnlegger. I innledningen til samleverket «Olav Trygvessøn-monumentet og dets oprindelse» og i en artikkel i Adresseavisen beskriver han selv hvordan dette utspilte seg. Halse mente at Trondheim var fattig på synlige markeringer av sine viktige historiske personligheter. Særlig da sammenlignet med andre byer fra samme tidsperiode.⁴⁴ Slik Halse presenterer det fremstilles motivasjonene hans som en nobel årsak for å donere en såpass stor pengesum til byen, og jeg tviler ikke på at dette var en viktig drivkraft for Halse. Det var derimot, som jeg har vist i analysen, andre som mente at Halse brukte monumentet som et verktøy for å fremme sitt eget navn og rykte. Særlig i vittighetsbladet Hvepsen ble han kritisert for å ha mer selvcentrerte motiver bak finansieringen av monumentet. Gjennom min tolkning av Halses samleverk slår han meg som en person som er svært opptatt av hvordan han selv fremstilles. Kvande og Naastad skriver:

«Monumenter er [...] et uttrykk for hvor makten er å finne.»⁴⁵

---

⁴³ Stugu, 2008: 93

⁴⁴ Halse, 17.09.1921: trondhjems Adresseavis, hentet fra Halse, 1934

⁴⁵ Kvande & Naastad, 2013: 236

Ved å finansiere Olav Tryggvason-monumentet sikrer Halse seg at hans navn assosieres med monumentet og den makten det representerer. Min vurdering er at dette utvilsomt var en viktig motivasjon for Halse. Monumentet kan dermed sees som en måte for Halse å få navnet sitt skrevet inn i historiebøkene. Så lenge monumentet står vil det alltid være tilknyttet Dyre Halse og jeg vurderer det som sannsynlig at han i monumentet så en mulighet for å fastslå sitt eget ettermæle.

Det kan virke som at det å ha navnet sitt tilknyttet Olav Tryggvason, samt et så sentralt monument derimot ikke kun var givende for fremtiden. Halse var en forretningsmann, og dermed var nokk levebrødet og omdømmet hans tett tilknyttet hverandre. I godt over halvparten av avisutklippene i samleverket hans blir han nevnt som en viktig og gavmild drivkraft bak monumentets etablering. Og med det ble navnet hans satt i et godt lys i aviser over hele landet. Dette var utvilsomt god reklame for han og jeg vil tro det må ha hatt en svært god effekt på forretningene hans. Det er selvfølgelig mulig at Dyre Halse eneste mål var å gi noe tilbake til Trondheim, men jeg finner dette vanskelig å tro med tanke på hvor mye han personlig hadde å tjene på all oppmerksomheten rundt Olav-Tryggvason monumentet.

Wilhelm Rasmussens rolle

Som den utvalgte kunstneren er Wilhelm Rasmussen også en sentral person når man skal vurdere Olav Tryggvason-monumentets etablering. Rasmussen var en ganske godt profilert kunstner allerede før hans arbeid med Olav Tryggvason-monumentet og Anne Grønli skriver blant annet at:

«Han kom til å sette viktige spor etter seg i byen [Trondheim], og som lærer ved Statens kunstakademi i Oslo (1921-1945) fikk han stor betydning for billedhuggermiljøet i hele Norge.»⁴⁶

Oppsettelsen av Olav Tryggvason-monumentet var et oppdrag med høy prestisje og i sånn sett var det trolig et viktig steg i Rasmussens anseelse og karriere.

---

⁴⁶ Grønli, 2001: 7

Som jeg tidligere har vist til i analysen min havnet Rasmussen i konflikt med oppdragsgiveren (kommunen) rundt monumentets endelige form. Det hele endte med at Rasmussen frasa seg all tilknytting til monumentet. Han blir selvfølgelig fortsatt regnet som monumentets kunstner, men det virker som om han i etterkant av konflikten ønsket å ta avstand fra alt som hadde noe med det å gjøre.⁴⁷ Det er også verdt å nevne at navnet hans ikke blir nevnt en eneste gang i Adresseavisens hele ni spalter lange beretning om markeringen av monumentets avduking.⁴⁸ For meg virker det derfor som at Rasmussen var en person med svært høy faglig integritet og lite tålmodighet for andres innblanding i arbeidet sitt.

Jeg vil argumentere for at de direkte konsekvensene av denne konflikten i den aktuelle perioden 1917 til 1921 var av relativt lite betydning. Hovedsakelig ser vi at etableringen av monumentet ble noe mer turbulent enn det ellers ville ha vært. Fremstillingen av det endelige monumentet ble også litt annerledes enn i de originale tegningene til Rasmussen, noe som var utgangspunktet for konflikten i første omgang.⁴⁹

En annen grunn til at jeg ville trekke frem Rasmussens rolle ovenfor monumentet er historien rundt han i etterkant av den aktuelle perioden. Rasmussen var, som tidligere nevnt i analysen, NS-medlem under okkupasjonen i den 2. verdenskrig og dette har etterlatt ett stygt merke på mange av verkene hans i etterkant. Stugu beskriver blant annet hvordan en av Rasmussens statuer, en rytterstatue av Harald Hårfagre som originalt skulle stå foran stortinget, ble bortgjemt i etterkrigstida da nasjonalromantikken og alt som hadde med nazistene var blitt svært upopulært.⁵⁰ Flere av Rasmussens verk har i etterkant blitt svertet på denne måten.

Jeg vil derfor peke på at Rasmussens fornektelse av Olav Tryggvason-monumentet i etterkant ikke fremstår som en negativ hendelse. Slik jeg ser det har heller dette ført til at monumentet kanskje slapp unna noe av dette dårlige ryktet. Koblingen mellom monumentet og Rasmussen er unektelig, men min tolkning er at hans rolle ovenfor monumentet ikke spiller inn som en stor del av folks inntrykk av det i dag. Dette mener jeg kommer av resultatet av konflikten i 1921.

---

⁴⁷ Rasmussen, 12.08.1921: Aftenposten, hentet fra Halse, 1934

⁴⁸ Anonym, 19.09.1921: Trondhjems Adresseavis, hentet fra Halse 1934

⁴⁹ Rasmussen, 12.08.1921: Aftenposten, hentet fra Halse, 1934

⁵⁰ Stugu, 2008: 94

OPPSUMMERING

Gjennom å ta utgangspunkt i analyse av avisartikler fra perioden ønsket jeg å undersøke de faktorene som bidro til å påvirke etableringen av Olav Tryggvason-monumentet i årene fra 1917 til 1921. Jeg har oppdaget at disse faktorene var mange og har derav valgt å fokusere på noen av dem. I løpet av oppgaven har jeg argumentert for at de forestillingene og fortellingene som utgjorde folks kollektive minner rundt Olav Tryggvason på tiden spilte en viktig rolle i skapelsesprosessen av monumentet. Jeg har også valgt å fokusere på noen enkeltpersoner og deres påvirkning på monumentet. Spesielt har jeg sett at Dyre Halse og Wilhelm Rasmussen var sentrale for fremstillingen av monumentet. Jeg har belyst hvordan fremstillingen av fortellingen om Olav Tryggvason har endret karakter over tid, og har forsøkt å vise hvordan dette har hatt innvirkning på monumentet.

Ved å ta i bruk teorier knyttet til identitet, monumenter, historie som fortelling og tekstanalyse i mitt arbeid med kildene har jeg forsøkt å forholde meg til denne utfordringen på en konstruktiv måte. I løpet av arbeidet har jeg lært mye om å arbeide med en problemstilling, kildesamling, akademisk skriving, tekstanalyse og drøfting.

I løpet av arbeidet har jeg noen ganger snublet over kilder og utfordringer som har vekket interessen for videre studier. Jeg kunne for eksempel tenkt meg et fremtidig prosjekt som kanskje kunne gå ut på å undersøke mer rundt Olav Tryggvason-monumentets rolle for byen etter avdukingen i 1921 og frem til i dag. Jeg kunne også tenkt meg å ta et videre blick på, og lære mer om søylemonumenters rolle i Norge.

LITTERATURLISTE

Avisutklipp og dokumenter:

Anonym, (1917, 28. jun). Olav Tryggvessøns-monumentet. *Nidaros*. hentet fra Halse, 1934

Anonym, (1921, 17. apr). Olav Trygvason, Trondhjems bys Grundlægger. *Uttrønderen*.
hentet fra Halse, 1934

Anonym, (1921, 28. apr). Olav Tryggvessøns statue. *Trondhjems Adresseavis*. hentet fra
<https://www.nb.no/>

Anonym, (1921, 19. sep). Olav trygvesønsstatuens avsløring. *Trondhjems Adresseavis*.
hentet fra Halse 1934

Bauck, H. (1917, 19. jan). Program for konkurranse. hentet fra Halse, 1934

Duus, F. (1921, 19. sep). Olav Tryggvesson-monumentet. *Trondhjems Adresseavis*. hentet fra
<https://www.nb.no/>

Halse, D. (1921, 17. sep). Hvordan Olav tryggvesson-monumentet blev til. *Trondhjems
Adresseavis*. hentet fra Halse, 1934

Nielsen, K. (1917, 12. jan). Monument for Olav Trygvason. *Dagsposten*. hentet fra Halse,
1934

Paasche, F. (1921, 17. sep). Olav Trygvason. *Nidaros*. hentet fra Halse, 1934

Rasmussen, W. (1921, 12. aug). Striden om Olav Trygvason-monumentet. *Aftenposten*.
hentet fra Halse, 1934

Nettsider:

Hansen, E. A. (des. 2015). *Torvet i Trondheim: Detaljert forprosjekt*. Hentet fra

<https://torvetitrondheim.no/om-prosjektet/>

Pedersen, R. (10.04.2019). *Inflasjonsberegning*. Hentet fra

<https://www.smartepenger.no/kalkulatorer/939-inflasjonskalkulator>

Rædergård, E. (ukjent). *Olav Tryggvason*. Hentet fra

<https://www.trondheim.no/olavtryggvason>

Litteratur:

Curran, B. A. Grafton, A. Long, P. O. & Weiss, B. (2009). *Obelisk: A history*. Massachusetts: MIT Press

Halse, D. (1934). *Olav Trygvessøn-monumentet og dets oprindelse: documenter m.v. samlet I forbindelse med monumentets tilblivelse*. Trondheim

Stugu, O.S. (2008). *Historie I Bruk*. Fagernes: Det Norske Samlaget

Moseng, O.G. Opsahl, E. Pettersen G.I. & Sandmo, E. (2007) *Norsk historie 1: 750-1537* (2. Utg.) Oslo:
Universitetsforlaget

Grønli, A. (2001). *Skulpturguiden for Trondheim*. Tapir

Melve, L. & Ryymn, T. (2018). *Historikerens arbeidsmåter*. Oslo: Universitetsforlaget

Stugu, O.S. (2012). *Norsk historie etter 1905: Veggen mot velstandslandet*. Aalborg: Det Norske
Samlaget

Karlsson, K.G. & Zander, U (2009). *Historien är nu: En introduktion till historiedidaktiken*.
Lund:
Studentlitteratur AB

Kvande, L. & Naastad, N. (2013). *Hva skal vi med historie?: Historiedidaktikk I teori og praksis*. Oslo:
Universitetsforlaget

